

Sygn. akt III U 512/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2021r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Danuta Poniatowska
Protokolant:	Karolina Dubnicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 grudnia 2021r. w Suwałkach

sprawy **W. P.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do rekompensaty

w związku z odwołaniem W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 2 sierpnia 2021 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje W. P. prawo do rekompensaty.

Sygn. akt III U 512/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 2.08.2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924) i ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.) odmówił W. P. prawa do rekompensaty. Wskazał, że wnioskodawca nie wykazał stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie uwzględnił do przyznania prawa do rekompensaty zatrudnienia od 15.03.1976 r. do 19.11.1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) w B., gdyż wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od tej decyzji W. P. wnosił o jej zmianę, uwzględnienie spornego okresu pracy w warunkach szczególnych i przyznania prawa do rekompensaty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i podniósł, iż sporny okres nie został zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, co następuje:

W. P. (ur. (...)) wystąpił z wnioskiem o „wcześniejszą emeryturę” 9.02.2017 r. Wniosek ten załatwiony został odmownie decyzją z 15.03.2017 r. W uzasadnieniu wskazano, że W. P. nie udowodnił pracy w warunkach szczególnych oraz do 1.01.1999 r. nie osiągnął 25 lat stażu pracy (okresów składkowych i nieskładkowych). Wnioskodawca nie odwoływał się od tej decyzji.

Wniosek o emeryturę z rekompensatą po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, W. P. złożył 6.07.2021 r. Decyzją z 2.08.2021 r. przyznano mu prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz.U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.), począwszy od 21.07.2021 r., to jest od osiągnięcia wieku emerytalnego. Natomiast decyzją z 2.08.2021 r. odmówiono wnioskodawcy prawa do rekompensaty.

W sprawie nie ulega wątpliwości, że odwołujący się W. P. był zatrudniony od 15.03.1976 r. do 19.11.1993 r. w Przedsiębiorstwie (...) w B. na stanowiskach: technik budowy oraz monter urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych. Wynika to ze świadectwa pracy, sporządzonego przez pracodawcę 22.11.1993 r., złożonego do akt rentowych z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego (k. 6 akt rentowych KPU). Świadectwa pracy w warunkach szczególnych nie sporządzono, aktualnie pracodawca nie istnieje. Sąd pozyskał akta osobowe wnioskodawcy z tego okresu zatrudnienia (koperta k. 12 akt). Akta te są kompletne, zawierają umowy o pracę, zakresy czynności, informacje o zmianach wynagrodzenia, przeniesieniach na inne stanowisko, nieobecnościach w pracy, w tym nieusprawiedliwionych i inne.

Z akt osobowych wynika, że W. P. został zatrudniony 15.03.1976 r. na stanowisku pracownika fizycznego – montera instalacji sanitarnych. W okresie od 1.10.1976 r. do 5.02.1977 r. wykonywał pracę na stanowisku technika budowy, nadzorującego brygadę na poszczególnych odcinkach robót prowadzonych przez przedsiębiorstwo. Z dniem 6.02.1977 r. został ponownie przeniesiony na stanowisko montera urządzeń i instalacji wodno-kanalizacyjnych. Z krótkimi przerwami wykonywał obowiązki brygadzysty. W aktach osobowych znajdują się zakresy czynności wnioskodawcy, związane z powierzaniem obowiązków brygadzysty. Pochodzą one z różnych okresów, ich treść jest jednak zbliżona i w każdym z tych zakresów czynności w pkt 10 wskazano, że wykonuje pracę fizyczną, jak pozostali członkowie brygady.

Z wyjaśnień odwołującego i zeznań świadków I. K. i Z. M. wynika, że brygady były kilkuosobowe, 4-5 osób z brygadzystą. Brygadzysta podlegał kierownikowi albo majstrowi i kierował swoim odcinkiem robót, pilnował jakości wykonywanych prac, zgodności z dokumentacją techniczną. Wykonywał też prace takie, jak pozostali członkowie brygady. Prowadzenie dokumentacji należało do majstra, kierownika. Brygadzysta współpracował z kierownikiem lub majstrem. Zajmował się dokumentacją tylko tyle, żeby odczytać jak ma być wykonana robota.

Przedsiębiorstwo (...) w B. wykonywało roboty polegające na budowie kolektorów sanitarnych, wodociągów, ciśnieniowych kolektorów, kanalizacji odprowadzającej ścieki do oczyszczalni. Firma specjalizowała się w instalacji kolektorów sanitarnych i deszczowych. Firma budowała oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, gdzie wykonywało wykop pod zbiornik, osuszenie terenu. Pracownicy wykonywali prace przede wszystkim w głębokich wykopach do 6 m (były nawet wykopy do 12 m w S.). W kanałach wykop robiony był najpierw koparką, brygada robiła zabezpieczenie wykopów, ścianki szczelne, odwodnienie wykopów. Prace były przeważnie na bagnach, głębiej niż Kanał A. czy Zalew w S.. Wykonywano zabezpieczenie, żeby się ziemia nie osunęła, układano rury, należało wypoziomować teren w wykopie, ułożyć dren. Brygada pracowała razem, w zależności od potrzeb i stanu budowy. Zimą nie było przerw w pracy, warunki były sprzyjające, bo można było dojechać do wyznaczonego miejsca, wykopać, położyć rury, zasypać, nawet w terenie bagiennym. Gdy była kurzawka, która nie pozwalała na położenie rur, trzeba było pogłębić wykop ręcznie, zasypać żwirem czy otoczakami, położyć dren odprowadzający, czasami położyć warstwę betonu, zrobić łączenie rur. Poziomy wyrównywano ręcznie, żeby były spadki grawitacyjne. Rury do wykopu kładł dźwig, gdyż rura o średnicy 1200-1500 ważyła kilka ton. Pracownicy układali rury w wykopie, betonowali, robili łączenia opaską betonową, włącznie z siatką, żeby połączenie było szczelne. Zасыpywanie rur polegało na tym, że do wysokości rur plus 20 cm zasypywano ręcznie, a potem zasypywał sprzęt (wyjaśnienia odwołującego i zeznania świadków I. K. i Z. M. k. 24-26).

W ocenie Sądu, należało przyjąć, że W. P. pracował w Przedsiębiorstwie (...) w B. w szczególnych warunkach wskazanych w Wykazie A Dziale V pod pozycją 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) i wykonywał roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach.

Wprawdzie w aktach osobowych i w świadectwie pracy nie użyto ściśle nazewnictwa z zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1.08.1983 r., odwołujący się wykonywał jednak prace w nim wskazane. W. P. wykonywał prace wodno-kanalizacyjne przy montażu instalacji sanitarnych w głębokich wykopach, takie jak prace montera instalacji sanitarnych, prace betoniarza-zbrojarza, izolacza, a także prace pomocnicze i inne jak wskazano w Dziale V pkt 1 ppkt 1-8 tego zarządzenia.

Sąd dał wiarę przesłuchanym w sprawie świadkom. Pracowali oni razem z odwołującym (I. K. na tym samym stanowisku) i posiadali wiedzę odnośnie pracy świadczonej przez odwołującego się w spornym okresie. I. K. pracował dłużej, do 2001 r. i następcą prawnym Przedsiębiorstwa (...) w (...) sp. z o.o. sporządziła za okres jego zatrudnienia świadectwo pracy w warunkach szczególnych (k. 22-23 akt). Z powodu błędów formalnych było ono kwestionowane przez organ rentowy, jednak w sprawie sygn. akt III U 520/14 tut. Sąd ustalił, że wykonywał on pracę w warunkach szczególnych.

Zebrany materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że odwołujący się w spornym okresie od 15.03.1976 r. do 30.09.1976 r. i od 6.02.1977 r. do 19.11.1993 r. świadczył pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w B. wymienione w Wykazie A, Dział V pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Ten okres zatrudnienia wynosi 16 lat 2 miesiące i 13 dni okresów składkowych (po wyłączeniu nieobecności w pracy wynikających z akt osobowych – k. 33 symulacja ZUS), to jest ponad wymagane 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924), rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych).

Wykonywanie pracy w warunkach szczególnych kwalifikuje się zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm.). Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Przepisami, do których odsyła art. 32 ust. 4 tej ustawy jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 tego rozporządzenia pracami w szczególnych warunkach są prace wymienione w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Wnioskodawca ubiegał się wcześniej o prawo do emerytury w obniżonym wieku, ale nie spełnił warunków do jej przyznania.

Pracodawca nie wydał wnioskodawcy świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo takie nie jest jednak jedynym dowodem na okoliczność świadczenia pracy w warunkach szczególnych. Świadectwo

wykonywania pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu przepisu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest ani organem państwowym, ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. W postępowaniu sądowym traktuje się je jako dokument prywatny w rozumieniu przepisu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Istotne jest faktyczne wykonywanie czynności, a nie nazwa stanowiska zajmowanego przez pracownika czy też fakt, że świadectwo takie nie zostało sporządzone.

W niniejszej sprawie do oceny charakteru pracy wnioskodawcy wystarczające były akta osobowe i zeznania przesłuchanych świadków. Po szczegółowej analizie dokumentacji pracowniczej i obowiązujących regulacji prawnych, Sąd uznał, że wnioskodawca w spornym okresie od 15.03.1976 r. do 30.09.1976 r. i od 6.02.1977 r. do 19.11.1993 r. świadczył pracę w Przedsiębiorstwie (...) w B. wykonując roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach wymienione w Wykazie A, Dział V pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.)

Natomiast w ocenie Sądu okres od 1.10.1976 r. do 5.02.1977 r., kiedy to wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku technika budowlanego nie może być zaliczony do pracy w warunkach szczególnych.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 3 k.p.c., Sąd oddalił wniosek organu rentowego o powołanie biegłego BHP. Przede wszystkim, w ocenie Sądu, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego było w niniejszej sprawie co do zasady całkowicie zbędne. Należy zauważyć, że w świetle utrwalonego stanowiska judykatury zadaniem biegłego nie jest ustalenie stanu faktycznego sprawy, lecz jedynie naświetlenie i umożliwienie wyjaśnienia przez sąd okoliczności z punktu widzenia posiadanych przez biegłego wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego i udostępnionego mu materiału sprawy. Do biegłego nie należy również ustalenie obowiązującego stanu prawnego oraz zasad stosowania i wykładni obowiązujących przepisów prawa. Na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach rentowych, aktach osobowych i innych, Sąd był zobowiązany samodzielnie poczynić stosowne ustalenia, co do przebiegu zatrudnienia odwołującego. Do przedmiotowych ustaleń z pewnością nie była wymagana wiedza specjalna biegłego z zakresu BHP. Na podstawie ustaleń faktycznych Sąd ocenił, dokonując odpowiedniej wykładni prawa, że w ustalonych okresach zatrudnienia odwołujący się był pracownikiem wykonującym pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto taki charakter pracy nie był kwestionowany w sprawie tut. Sądu sygn. akt III U 520/14 I. K., który pracował z odwołującym w tym samym okresie i wykonywał te same obowiązki.

W tych okolicznościach należało przyjąć, że odwołujący legitymuje się wymaganym, co najmniej 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, a w związku z tym na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1924), przysługuje mu prawo do rekompensaty. Świadczenie to jest przyznawane tym ubezpieczonym, którzy nie mają możliwości skorzystania z emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), ani z emerytury pomostowej. Wnioskodawca spełnia wszystkie warunki do nabycia prawa do rekompensaty począwszy od przyznania jej prawa do emerytury.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak wyroku.